

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

IZVJEŠĆE O OSTVARIVANJU PRAVA NA
PRAVNU POMOĆ I UTROŠKU SREDSTAVA
U 2010. GODINI

Zagreb
veljača 2011.

SADRŽAJ

I. UVODNE NAPOMENE.....	3
II. BESPLATNA PRAVNA POMOĆ.....	4
III. STATISTIČKI PODACI ZA 2010. GODINU.....	6
IV. NADZOR NAD PROVEDBOM ZAKONA.....	24
V. AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PRAVOSUĐA.....	25
VI. OCJENA STANJA.....	27
Sažetak sadržaja izvješća	29

(Prilog: Statistički podaci, tabelarni prikaz)

UVODNE NAPOMENE

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 68/09), koji se u odnosu na građane primjenjuje posljednje dvije godine, omogućuje građanima slabijeg imovno stanja pristup sudu i drugim tijelima prilikom rješavanja njihovih egzistencijalnih pitanja, a čije troškove u cijelosti ili djelomično snosi Republika Hrvatska.

Parlamentarni nadzor nad ostvarivanjem prava na pravnu pomoć, a s tim u vezi i utroškom sredstava propisan je Zakonom, te je sukladno članku 68. Ministarstvo pravosuđa obvezno podnijeti svake godine najkasnije do 1. ožujka tekuće godine Vladi Republike Hrvatske Izvješće o ostvarivanju prava na pravnu pomoć i utrošenim sredstvima u prethodnoj godini, dok je sukladno članku 69. Vlada isto izvješće obvezna podnijeti Saboru najkasnije do 30. travnja tekuće godine.

Izvješće koje slijedi izrađeno je na osnovi podataka koje su sukladno članku 67. Zakona, Ministarstvu dužni dostaviti uredi državne uprave, te izvješća koja su sukladno članku 66. dužni dostaviti pružatelji pravne pomoći (udruge i pravne klinike). Izvješća ureda državne uprave sastoje se od broja predmeta u kojima je zatraženo odobravanje pravne pomoći, broja odobrenih zahtjeva, izdanih uputnica, te obračunatih i isplaćenih sredstava za pravnu pomoć na području teritorijalne nadležnosti pojedinog ureda državne uprave.

Nadalje, u Izvješću su također korišteni i podaci iz aplikacije za besplatnu pravnu pomoć. Riječ je o informatičkom sustavu kojega je osmislilo Ministarstvo pravosuđa, a putem kojega je moguće u realnom vremenu pretraživati podnesene zahtjeve za besplatnu pravnu pomoć, broj odobrenih zahtjeva, broj izdanih uputnica, te obračunata i isplaćena sredstva za pravnu pomoć za područje čitave Republike Hrvatske kao i za područje teritorijalne nadležnosti ureda državne uprave u pojedinoj županiji.

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ

1. *Zakonodavni okvir.* Sustav besplatne pravne pomoći pored već spomenutog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći obuhvaća i sljedeće podzakonske propise:

- Uredbu o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći (NN 13/09)
- Pravilnik o kriterijima za vrednovanje projekata ovlaštenih pružatelja besplatne pravne pomoći i pravnih klinika te o načinu izvještavanja o izvršenju projekata (NN 13/09)
- Pravilnik o obrascu zahtjeva za odobravanje korištenja besplatne pravne pomoći, obrascu uputnice i evidenciji izdanih uputnica (NN13/09)
- Pravilnik o načinu vođenja registra udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći (NN 93/08)

Pored spomenutih u 2009. odnosno 2010. godini stupili su na snagu još:

- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obrascu zahtjeva za odobravanje korištenja besplatne pravne pomoći, obrascu uputnice i evidenciji izdanih uputnica (NN 13/10) kojim je obrazac zahtjeva za odobravanje korištenja pravne pomoći smanjen i pojednostavljen, a terminologija istog prilagođena je novom Zakonu o upravnom postupku.
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o kriterijima za vrednovanje projekata udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći i pravnih klinika te o načinu izvještavanja o izvršenju projekata (NN 13/10) kojim je povećan broj bodova za pojedine pravne radnje, a koje u okviru primarne pravne pomoći mogu poduzimati udruge.
- Uredba o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći za 2010. godinu (NN 14/10), kojom je vrijednost visine boda za obračunavanje naknade za pravnu pomoć povećana na 3 kune
- Uredba o izmjeni Uredbe o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći za 2010. godinu kojom je ranije spomenuta vrijednost visine boda za obračunavanje naknade za pravnu pomoć povećana na 5 kuna. (NN 129/10)

2. *Institucionalni okvir* sustava besplatne pravne pomoći organiziran je na način da državni službenici u 20 ureda državne uprave u županijama te u 13

ispostava odlučuju po zahtjevima za odobravanje besplatne pravne pomoći u prvom stupnju, dok je u svim ostalim ispostavama moguće predati zahtjev koji će biti proslijeđen Uredu u središtu županije. U Gradu Zagrebu poslove zaprimanja zahtjeva građana i odlučivanja u prvom stupnju obavlja Gradski ured za opću upravu. Nadležni ured za podnošenje zahtjeva je ured na čijem području podnositelj ima prebivalište ili boravište. Ovakvom mrežom ureda i ispostava nastojalo se građanima omogućiti njihova najveća moguća dostupnost.

Zahtjev se podnosi na propisanom obrascu uz koji se prilaže pisana izjava podnositelja i članova njegova kućanstva o dopuštenju uvida u sve podatke o imovini i dohotku, kao i izjave kojom podnositelj za točnost tih podataka odgovora materijalno i kazнено.

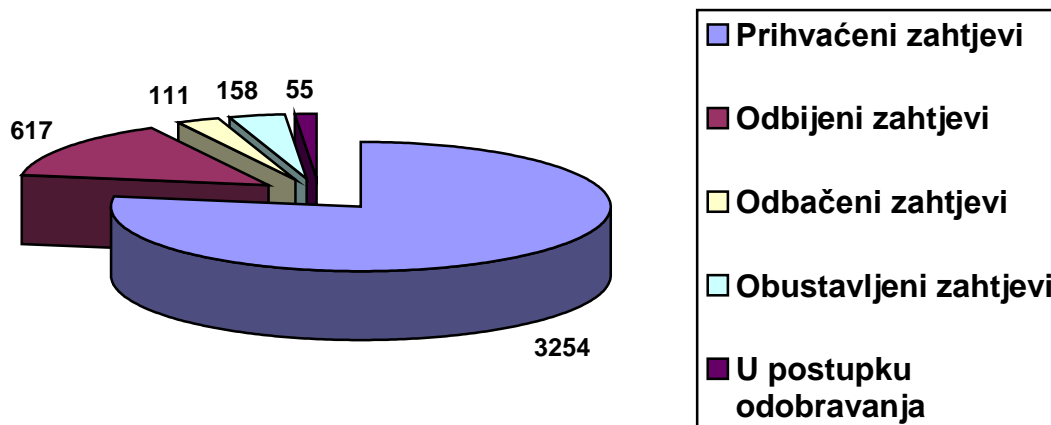
Ured državne uprave temeljem podataka iz zahtjeva izdaje uputnicu kojom se odobrava korištenje besplatne pravne pomoći ili donosi rješenje kojim se isto odbija/odbacuje. Protiv rješenja Ureda kojim se zahtjev odbija/odbacuje podnositelj zahtjeva može podnijeti žalbu Ministarstvu pravosuđa, a protiv rješenja Ministarstva pravosuđa kojim se žalba odbija/odbacuje, može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske.

Povjerenstvo za pravnu pomoć savjetodavno je tijelo Ministarstva pravosuđa osnovano Zakonom. Sastavljeno je od predstavnika ministarstava, udruga, sindikata, akademske zajednice i Hrvatske odvjetničke komore. Sukladno Zakonu, zadaće Povjerenstva vezane su uz praćenje i analizu stanja u odobravanju i korištenju pravne pomoći, davanje mišljenje na projekte te davanje prijedloga i mišljenja ministru nadležnom za poslove pravosuđa u svrhu unaprjeđivanja sustava pravne pomoći.

U 2010. održana je jedna sjednica Povjerenstva na kojoj su analizirani projekti pristigli na Natječaj za 2010. godinu, te se raspravljalo o načinima daljnjeg unaprjeđenja sustava. Zapisnici sa održanih sjednica javno se objavljuju na Internet stranici Ministarstva.

STATISTIČKI PODACI

Grafikon br. 1 Broj Zahtjeva za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u 2010. godini

Od 1. siječnja 2010. godine do 31. prosinca 2010. godine na cijelom području Republike Hrvatske zaprimljeno je sveukupno 4197 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć od toga je prihvaćeno 3267 zahtjeva, odbijeno je 617, odbačeno ih je 113, obustavljeno 158, dok su ostali zahtjevi u postupku odobravanja.

Nadalje, u promatranom razdoblju izdane su sveukupno 3262 uputnice¹, isplaćeno je 69.170,95 kuna, dok je na temelju uputnica obračunato 2.040,675.50 kuna².

Indikativno je za istaknuti da je broj podnesenih zahtjeva u odnosu na prošlu godinu porastao za 9%, dok je broj prihvaćenih zahtjeva porastao za 18%.³

Kako bi se što bolje stekao uvid u ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u nastavku su izneseni podaci za svaki pojedini ured državne uprave za razdoblje od 1. siječnja 2010. do 31. prosinca 2010. godine.

¹ Pored izdanih navedeni broj uputnica obuhvaća i kreirane, kreirane na čekanju, obračunate, ovjerene, isplaćene, zaključene, izmijenjene, poništene i stornirane uputnice. Navedenim brojem uputnica nisu obuhvaćeni prihvaćeni zahtjevi koje su nenadležni uredi državne uprave u županijama prosljedili nadležnima na rješavanje, a kojih je 5.

² Navedena sredstva doći će na naplatu okončanjem postupka

³ Od 1. siječnja 2009. godine do 31. prosinca 2009. godine na cijelom području Republike Hrvatske zaprimljeno je sveukupno 3847 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć od toga je prihvaćeno 2651 zahtjeva, odbijeno je 894, odbačeno ih je 166, a obustavljeno 129 zahtjeva.

1. Bjelovarsko-bilogorska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 69 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, od toga ih je odobreno 49, 6 ih je odbijeno, odbačeno ih je 7, obustavljen je 1 postupak. Također, u istom razdoblju izdano je 49 uputnica, isplaćeno je 0,00 kuna, a obračunato je 40.110,00 kuna.

2. Brodsko - posavska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 186 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 152, 23 su odbijena, odbačeno ih je 5, obustavljeno 6.

Također, u istom razdoblju izdane su 152 uputnice, isplaćeno je 6.870,00 kuna, a obračunato 133.330,00 kuna. Podaci se odnose na Ured u Slavonskom Brodu i na Ispostavu Nova Gradiška.

3. Dubrovačko-neretvanska županija

U navedenom razdoblju zaprimljen je 34 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 26, 8 ih je odbijeno, odbačen nije ni jedan zahtjev, kao ni obustavljen postupak.

Također, u istom razdoblju izdano je 26 uputnica, isplaćeno je 135,00 kuna, a obračunato 20.003,00 kuna.

4. Istarska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 76 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 58, 5 je odbijeno, odbačeno ih je 6, obustavljena su 4 postupka.

Također, u istom razdoblju izdano je 58 uputnica, isplaćeno je 780,00 kuna, a obračunato 31.302,00 kuna.

5. Karlovačka županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 220 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 197, 20 ih je odbijeno, ni jedan nije odbačen, obustavljena su 3 postupka.

Također, u istom razdoblju izdano je 197 uputnica, isplaćeno je 3.640,00 kuna, a obračunato 94.862,00 kuna.

6. Požeško – slavonska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 76 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 62, 9 ih je odbijeno, 2 su odbačena, 3 su obustavljena.

Također, u istom razdoblju izdane su 62 uputnice, isplaćeno je 0,00 kuna, a obračunato 27.801,00 kuna.

7. Primorsko – goranska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 322 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 265, 34 ih je odbijeno, odbačena su 2, obustavljeno je 17 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 265 uputnica, isplaćeno je 7.731,21 kuna, a obračunato 139.463,00 kuna. Podaci uključuju uz Ured u Rijeci i ispostave na Rabu, Malom Lošinju i Delnicama.

8. Sisačko – moslavačka županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 394 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 361, 7 ih je odbijeno, odbačeno ih je 6, obustavljeno je 16 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 361 uputnica, isplaćeno je 4.020,00 kuna, a obračunato 84.842,00 kuna.

9. Zadarska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 169 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 133, 25 ih je odbijeno, odbačena su 3 zahtjeva, te je obustavljeno je 8 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 127 uputnica, isplaćeno je 2.325,00 kuna, a obračunato 51.215,00 kuna. Podaci uključuju uz Ured u Zadru i ispostavu u Benkovcu.

10. Koprivničko - križevačka županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 124 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 82, 26 ih je odbijeno, odbačeno ih je 9, obustavljeno je 6 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 81 uputnica, isplaćeno je 2.745,00 kuna, a obračunato 37.958,00 kuna.

11. Krapinsko - zagorska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 121 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 85, 29 ih je odbijeno, 7 odbačeno dok obustavljen nije ni jedan postupak.

Također, u istom razdoblju izdano je 86 uputnica, isplaćeno je 2.220,00 kuna, a obračunato 78.952,00 kuna.

12. Ličko – senjska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 35 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 29, 5 ih je odbijeno, odbačen nije ni jedan zahtjev kao ni obustavljen postupak.

Također, u istom razdoblju izdano je 29 uputnica, isplaćeno je 0,00 kuna, a obračunato 24.280,00 kuna. Podaci se odnose na Ured u Gospiću i Ispostavu Korenica.

13. Međimurska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 182 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 149, 25 ih je odbijeno, odbačena su 3 zahtjeva, a obustavljena su 4 postupka.

Također, u istom razdoblju izdana je 151 uputnica, isplaćeno je 5.019,21 kuna, a obračunato 51.409,50 kuna.

14. Osječko - baranjska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 439 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 331, 52 ih je odbijeno, odbačeno ih je 13, obustavljeno 34.

Također, u istom razdoblju izdano je 336 uputnica, isplaćeno je 7.679,01 kuna, a obračunato 233.724,00 kuna. Podaci se odnose osim na Ured u Osijeku i na ispostavu Donji Miholjac.

15. Šibensko - kninska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 151 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 109, 34 ih je odbijeno, odbačeno ih je 6, a obustavljen nije ni jedan postupak. Podaci se odnose osim na Ured u Šibeniku i na ispostavu Knin.

Također, u istom razdoblju izdano je 114 uputnica, isplaćeno je 885,00 kuna, a obračunato 69.467,00 kuna.

16. Varaždinska županija

U navedenom razdoblju zaprimljen je 214 zahtjev, od toga ih je prihvaćeno 171, 28 ih je odbijeno, odbačeno ih je 6, a obustavljeno je 9 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 173 uputnica, isplaćeno je 4.995,00 kuna, a obračunato 162.897,00 kuna.

17. Virovitičko - podravska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 176 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 141, 18 ih je odbijeno, odbačena su 2 zahtjeva, a obustavljeno je 12 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 140 uputnica, isplaćeno je 8.801,01 kuna, a obračunato 92.373,00 kuna. Podaci se odnose osim na Ured u Virovitici i na ispostave Slatina i Orahovica.

18. Splitsko - dalmatinska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 200 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 164, 36 ih je odbijeno, odbačen nije ni jedan zahtjev kao ni obustavljen postupak.

Također, u istom razdoblju izdano je 163 uputnica, isplaćeno je 1.038,00 kuna, a obračunato 127.864,00 kuna.

19. Vukovarsko - srijemska županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 435 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 365, 34 ih je odbijeno, odbačeno je 7 zahtjeva, a obustavljeno 18 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 364 uputnica, isplaćeno je 7.737,51 kuna, a obračunato 252.451,00 kune.

20. Zagrebačka županija

U navedenom razdoblju zaprimljeno je 213 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 95, 85 ih je odbijeno, odbačeno ih je 23, obustavljeno je 5 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 97 uputnica, isplaćeno je 0,00 kuna, a obračunato 54.553,50 kuna.

21. Grad Zagreb

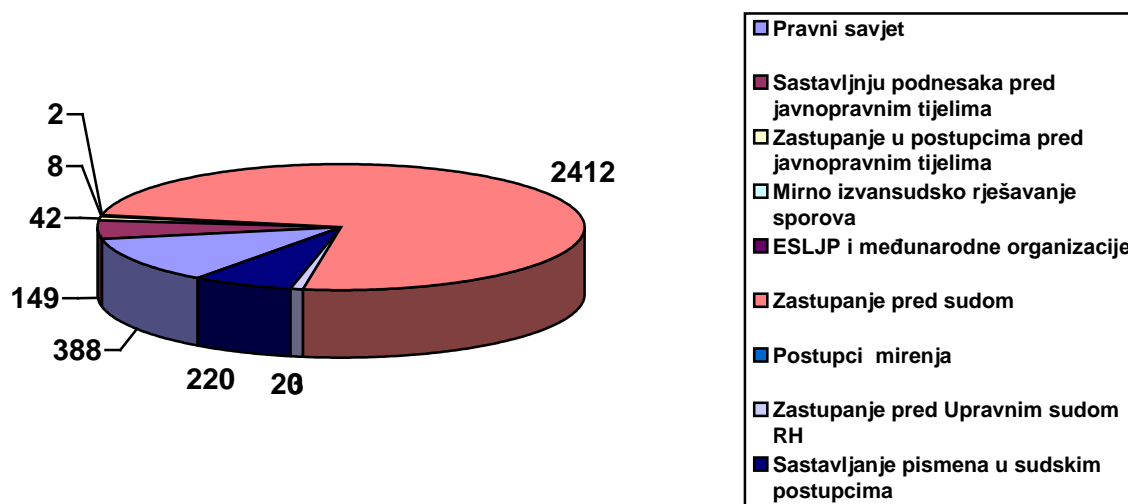
U navedenom razdoblju zaprimljeno je 359 zahtjeva, od toga ih je prihvaćeno 231, 108 ih je odbijeno, odbačen je 4, obustavljeno je 12 postupaka.

Također, u istom razdoblju izdano je 231 uputnica, isplaćeno je 2.280,00 kuna, a obračunato 191.585,50 kuna.

2. Vrste pravne pomoći. Pravna pomoć ostvaruje se kao primarna ili sekundarna. Primarna pravna pomoć obuhvaća: opću pravnu informaciju, pravni savjet, pravnu pomoć u sastavljanju pismena pred tijelima uprave i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, zastupanje u upravnim stvarima, pravnu pomoć u mirnom izvansudskom rješavanju sporova, zastupanje pred Europskim sudom za ljudska prava i međunarodnim organizacijama. Sekundarna pravna pomoć obuhvaća: zastupanje pred sudom, pravnu pomoć za mirno rješavanje sporova pred sudom, sastavljanje pismena u sudskim postupcima.

Članak 5. Zakona propisuje da će se ostvarivanje pravne pomoći odobriti u svim postupcima pred sudovima, upravnim tijelima i drugim pravnim osobama s javnim ovlastima, ako se njima rješava o *egzistencijalnim pitanjima korisnika*.

Grafikon br. 2 Vrste pravne pomoći

Uvidom u statističke podatke iz aplikacije za besplatnu pravnu pomoć, proizlazi da se korištenje iste češće odobrava za sekundarnu (81,84% slučajeva), nego za primarnu (18,15%) pravnu pomoć i to najčešće u postupcima zastupanja pred sudom (74,35%), zatim davanje pravnih savjeta (11,96%), sastavljanje podnesaka pred sudom (6,78%) i pred javnopravnim tijelima (4,59%), zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima (1,29%), zastupanje pred Upravnim sudom

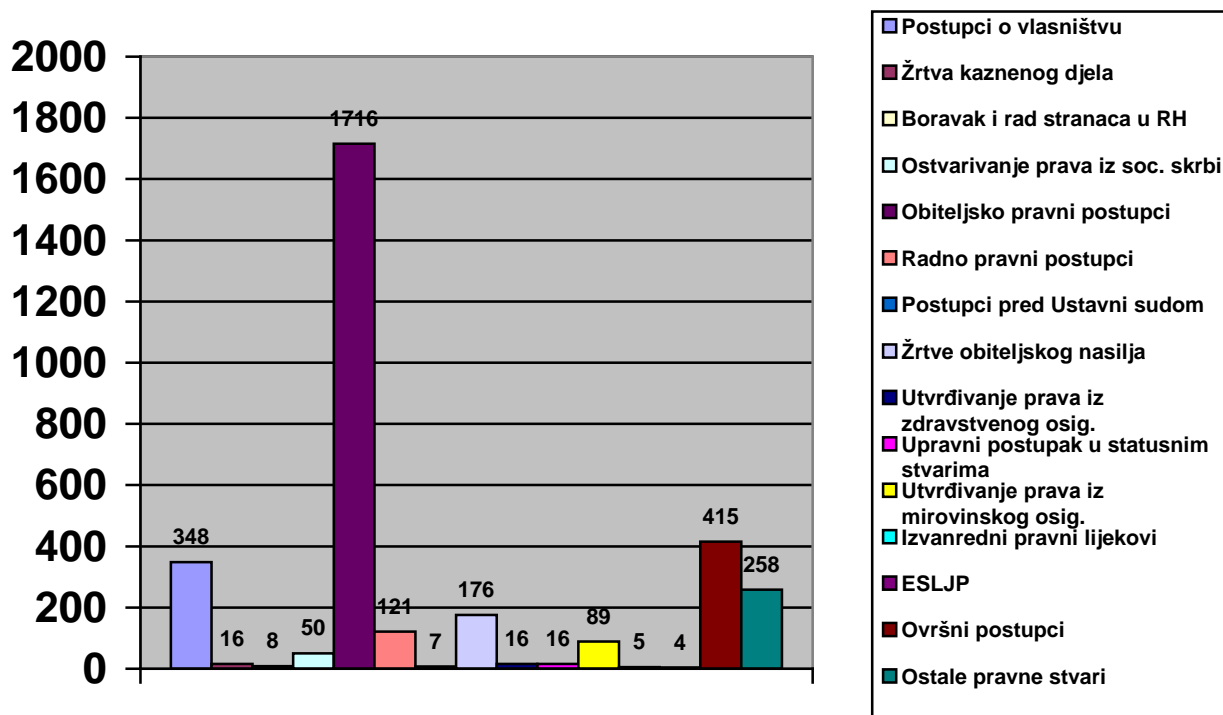
RH (0,61%), pravna pomoć u mirnom izvansudskom rješavanju sporove (0,24%) i postupcima mirenja pred sudom (0,09%), te zastupanju pred Europskim sudom za ljudska prava i međunarodnim organizacijama (0,07%).

Nadalje, za primarnu pravnu pomoć, u promatranom razdoblju isplaćeno je ukupno 9.054,67 kune, dok je za sekundarnu isplaćeno 60.116,28 kuna.

4. *Vrste postupaka u kojima se odobrava pravna pomoć.* Egzistencijalna pitanja u smislu Zakona su osobito: statusna pitanja, prava iz sustava socijalne skrbi, prava iz sustava mirovinskog, invalidskog osiguranja i drugi oblici pomoći, radnopravne stvari, zaštita djece i mlađih punoljetnika, zaštita žrtava kažnjivih djela, žrtava trgovanja ljudima, obiteljskog nasilja i kada je to predviđeno međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka, kao i imovinsko-pravna pitanja u vezi sa zaštitom nekretnina do veličine zadovoljavajućega stambenog prostora, u skladu sa člankom 3. Zakona, odnosno zaštitom sredstava za rad neophodnih za uzdržavanje korisnika i članova kućanstva te novčanih sredstava do dvadeset najnižih mjesečnih osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja na dan podnošenja zahtjeva prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja, po članu njegovog kućanstva.

Vežano uz spomenuti članak potrebno je istaknuti da su u Zakonu slučajevi primjerice navedeni i da se besplatna pravna pomoć može odobriti i izvan ovih propisanih slučajeva u skladu s ocjenom cjelokupne situacije podnositelja zahtjeva.

Grafikon br. 3 Vrste postupaka u kojima je odobrena pravna pomoć u 2010. godini

U 2010. godini pravna pomoć najčešće se odobrala u obiteljsko pravnim postupcima, uključujući postupke zaštite djece i mlađih punoljetnika s poremećajima u ponašanju kao i postupke koji se vode kod suda na temelju međunarodnih konvencija kojih je Republika Hrvatska stranka, a tiču se zaštite prava i dobrobiti djece. Takvih je postupaka bilo 1716 tj. 52,88%. Sljedeći po učestalosti su ovršni postupci kojih je u protekloj godini bilo 415, odnosno 12,78%. Na trećem mjestu su postupci u svezi sa vlasništvom kuće ili stana potrebnih za stanovanje, odnosno sredstava za rad podnositelja zahtjeva, a kojih je u promatranom razdoblju bilo 348, odnosno 10,72% slučajeva. 258, odnosno 7,95% slučajeva odnosi se na ostale pravne stvari. U 5,42% odnosno 176 postupaka pravna pomoć odobrena je žrtvama obiteljskog nasilja. Pravna pomoć je odobrena u radno pravnim postupcima u 121 postupku, tj. u 3,72% slučajeva. U upravnim postupcima vezanim uz mirovinsko osiguranje u 89 slučajeva, odnosno 2,74%, zatim postupcima za ostvarivanje prava na socijalnu skrb u 50 slučajeva tj. 1,54%. Pravna pomoć žrtvi kažnjivog djela odobrena je u 16 odnosno 0,49 % slučajeva, u upravnim postupcima za utvrđivanje prava na zdravstveno osiguranje u 16, 0,49 %, u upravnim postupcima koji se vode zbog statusnih stvari u 16, 0,49% slučajeva. U postupcima pred Ustavnim sudom u 7,

odnosno 0,21% slučajeva. U postupcima po izvanrednim pravnim lijekovima 0,15%, te u postupcima pred Europskim sudom za ljudska prava u 0,12%. U upravnim postupcima koji se odnose na boravak i rad stranaca u Republici Hrvatskoj 0,24% slučajeva.

U svezi sa primjenom odredbi kojima su propisani imovinski kriteriji upućeni su brojni komentari o strogosti navedenih imovinskih kriterija. Ministarstvo pravosuđa je u cilju rješavanja navedenog problema i ujednačavanja primjene Zakona, uredima državne uprave u županijama uputilo dopis kojim je iznijelo svoje viđenje tumačenja i primjene odredaba članka 2. u svezi s člankom 8. i članka 5. stavka 1. i 2. Zakona.

Naime, cilj i svrha Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći izražena je u članku 2. Zakona koji daje definiciju pojma pravne pomoći, naglašavajući pri tome okolnost da pristup sudu i drugim tijelima ne bi za posljedicu trebao imati daljnje oslabljenje imovnog stanja građana, odnosno ugrožavanje njihove egzistencije. Odredba članka 2. Zakona opća je i temeljna pravna odredba obzirom na svoj sastav, kojom se kao glavni kriterij uzima u obzir materijalni položaj podnositelja zahtjeva, te iz toga slijedi i uska povezanost odredbe članka 2. s uvjetom odnosno kriterijem izraženim u članku 8. Zakona.

U postupku odobravanja pravne pomoći, potrebno je prvenstveno utvrditi primjenom članka 2. u vezi s člankom 8. materijalni položaj, odnosno imovno stanje podnositelja zahtjeva, pa ako su ti kriteriji zadovoljeni pristupiti utvrđivanju egzistencijalne važnosti pravne stvari za koju se pravna pomoć traži u smislu čl. 5. st. 1. i 2. Zakona. Također, valja spomenuti da se kriteriji određeni u članku 8. Zakona mogu uzeti kao pomoćni kriterij za primjenu članka 2. Zakona. Ukoliko uvjet određen člankom 2. i 8. nije zadovoljen, nije potrebno dalje ulaziti u ocjenu da li se u konkretnoj situaciji radi o egzistencijalnom pitanju za stranku.

Kroz dosadašnju praksu pokazalo se u pojedinim situacijama, da stranka iako zaista u potrebi, bude odbijena iz razloga stroge primjene kriterija propisanih člankom 8. Zakona, posebice u odnosu na zadovoljavajući stambeni prostor. U takvim slučajevima, prednost ima ostvarenje svrhe i smisla Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći na način da se uvaži i ocijeni cjelokupna situacija podnositelja zahtjeva, i da

se na konkretnu situaciju, uvažavajući činjenične okolnosti svakog pojedinog slučaja, norma primjeni na svrhovit način, prema ranije spomenutom kriteriju.

U izvještajnom razdoblju Ministarstvo pravosuđa zaprimilo je sveukupno 89 žalbi, od čega je 71 žalba odbijena temeljem odredbe članka 116. Zakona o upravnom postupku. Nadalje, 16 prvostupanjskih rješenja poništeno je temeljem odredbi članka 117. ZUP-a, dok su 2 postupka obustavljena temeljem članka 46. ZUP-a.

Također, protiv drugostupanjskih rješenja Ministarstva pravosuđa u 2010. godini podneseno je sveukupno 6 tužbi Upravnom sudu Republike Hrvatske od kojih su, do trenutka podnošenja ovoga Izvješća 2 riješene, na način da ih je Upravni sud presudom odbio kao neosnovane.⁴

5. Korisnici pravne pomoći

a) Korisnici pravne pomoći prema državljanstvu. Sukladno odredbi članka 7. Zakona, korisnici pravne pomoći mogu pored hrvatskih državljana biti i stranci na privremenom ili stalnom boravku, azilanti, stranci pod supsidijarnom i stranci pod privremenom zaštitom, koji ne mogu snositi troškove pravne pomoći bez opasnosti od egzistencijalne ugroženosti. U promatranom razdoblju, najviše korisnika besplatne pravne pomoći bili su hrvatski državljani, njih 3120. Od stranaca, besplatna pravna pomoć najčešće se odobravala državljanima Bosne i Hercegovine (23), zatim Srbije (2), jednom državljaninu Brazila, Makedonije i Njemačke dok u 96 slučajeva nije poznato državljanstvo korisnika.

b) Korisnici pravne pomoći prema prebivalištu. Besplatnu pravnu pomoć najčešće su koristili građani s prebivalištem u Sisačko–moslavačkoj županiji (361). Na drugom mjestu su građani iz Vukovarsko-srijemske županije (357). Zatim građani Osječko-baranjske županije (329), iz Grada Zagreba (231), Primorsko-goranske (259), Karlovačke (195), Varaždinske (168), Splitsko-dalmatinske (164), Brodsko-posavske (153), Međimurske (148), Virovitičko-podravske (138), Zadarske (132), Šibensko-kninske (107), Zagrebačke županije (89), Krapinsko-zagorske (87), Koprivničko-

---

⁴ U 2009. godini Upravnom sudu podneseno je 25 tužbi protiv rješenja Ministarstva pravosuđa, od čega je 16 tužbi odbijeno, 4 postupka su obustavljena, dok je 5 rješenja Ministarstva pravosuđa poništeno i vraćeno na ponovni postupak.

križevačke (81), Požeško-slavonske (63), Istarske (55), Bjelovarsko-bilogorske (49), Ličko-senjske (29) i Dubrovačko-neretvanske (26).

6. *Pružatelji pravne pomoći* su odvjetnici, udruge, sindikati i pravne klinike pri čemu su definirani oblici pravne pomoći koju pojedini od ovih subjekata može pružati.

Odvjetnici pružaju primarnu i sekundarnu pravnu pomoć.

Odvjetnik ne smije odbiti pružiti pravnu pomoć, osim u slučajevima predviđenima Zakonom o odvjetništvu za uskratu pravne pomoći. Korisnik pravne pomoći može odbijanje pružanja pravne pomoći prijaviti ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa. Neosnovano odbijanje pružanja pravne pomoći od strane odvjetnika smatrat će se u smislu Zakona nesavjesnim pružanjem pravne pomoći.

Iz statističkih pokazatelja vidljivo je da su pravnu pomoć u 65,2% slučajeva pružili odvjetnici, dok su udruge pružile pravnu pomoć u 34,9% slučajeva⁵.

U nastavku su izneseni podaci o pružateljima besplatne pravne pomoći prema vrstama pružatelja za pojedinu županiju, kako slijedi:

Bjelovarsko-bilogorska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Brodsko-posavska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 95,7% slučajeva, a od strane udruga u 4,4%.

Dubrovačko-neretvanska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Grad Zagreb, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 51,9% slučajeva, a od strane udruga u 48,2% slučajeva.

Istarska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Karlovačka, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 70,9% slučajeva, a od strane udruga u 29,2% slučajeva.

Koprivničko-križevačka, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 77% slučajeva, a od strane udruga u 23% slučajeva.

Krapinsko-zagorska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Ličko-senjska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 0% slučajeva.

---

⁵ Postotak je izračunat na temelju obračunatih uputnica temeljem kojih je besplatnu pravnu pomoć pružio odvjetnik i uputnica koje su uz kvartalno izvješće podnijele ovlaštene udruge nadležnom uredu državne uprave, a temeljem kojih su iste pružile pravnu pomoć.

Međimurska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 97.3% slučajeva, a od strane udruga u 2,8% slučajeva.

Osječko-baranjska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 42% slučajeva, a od strane udruga u 58% slučajeva.

Požeško-slavonska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 30% slučajeva, a od strane udruga u 70% slučajeva.

Primorsko-goranska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 61% slučajeva, a od strane udruga u 39%.

Sisačko-moslavačka, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 64,3% slučajeva, a udruge u 35,8% slučajeva.

Splitsko-dalmatinska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Šibensko-kninska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 23.4% slučajeva, a udruga 76,7%.

Varaždinska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Virovitičko-podravska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 96,2% slučajeva, a udruga 3,9%.

Vukovarsko-srijemska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 97,5% slučajeva, a od strane udruga u 2,6%.

Zadarska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 41,1% slučajeva, a od strane udruga u 59,0%

Zagrebačka, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Udruge, sindikati i pravne klinike pružaju samo primarnu pravnu pomoć.

Sindikati pružaju primarnu pravnu pomoć pod uvjetima koji su Zakonom propisani za ovlaštene udruge. Trenutno je registriran jedan sindikat – Savez samostalnih sindikata Hrvatske.

Pravne klinike. Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći propisano je da pravni fakulteti mogu pružati pravnu pomoć putem pravnih klinika. Međutim, Zakon se zadržao samo na otvaranju mogućnosti djelovanja pravnih klinika te propisivanju načina pružanja pravne pomoći, kada i ako klinike budu ustrojene, a sve to radi izbjegavanja zadiranja u autonomiju sveučilišta. Stav je Ministarstva da je poticanje rada pravnih klinika od izuzetne važnosti, između ostalog i radi uključivanja studenata

u konkretno buduće pravno zvanje. Trenutno su registrirane dvije pravne klinike – Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Zagrebu.

Udruga stječe ovlast za pružanje pravne pomoći upisom u Registar udruga pri Ministarstvu pravosuđa, pod uvjetima propisanim Zakonom.

Do 31. prosinca 2010. registrirane su sveukupno 33 udruge (uključujući sindikat i pravne klinike). Najviše udruga, njih 15 ima svoje sjedište na području Grada Zagreba, 3 udruge imaju sjedište na području Vukovarsko-srijemske županije, 4 na području Osječko-baranjske, te po jedna na području Karlovačke, Koprivničko-križevačke, Istarske, Šibensko–kninske, Bjelovarsko-bilogorske, Primorsko-goranske, Splitsko–dalmatinske, Sisačko–moslavačke i Brodsko-posavske.

Nakon provedene registracije, udruge svake godine predaju prijavu na Natječaj za financiranje projekata udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći i pravnih fakulteta za rad pravnih klinika iz sredstava za pružanje besplatne pravne pomoći. U protekloj godini Javni poziv za podnošenje projekata na Natječaj objavljen je 4. siječnja, te je zaključno sa 15. siječnjem 2010. godine ukupno zaprimljeno 23 projekta od strane udruga i pravnih klinika iz Zagreba i Splita.

Prijavljeni projekt mora sadržavati dokumentirane podatke o broju slučajeva pružene pravne pomoći iz prethodne godine ako je udruga pružala pravnu pomoć u toj godini, određenje o pravnom području i vrsti postupaka za koje će se pružati pravna pomoć, određenje o području na kojem će djelovati, uz navođenje jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave) u kojima udruga namjerava pružati pravnu pomoć, kao i podatke o broju kvalificiranih osoba za pružanje pravne pomoći i njihovom radnom vremenu na teritorijalnom području djelovanja.

O predloženim projektima mišljenje daje Povjerenstvo za pravnu pomoć, na temelju utvrđenih kriterija, dok konačnu odluku o dodjeli sredstava donosi Ministar pravosuđa. Također, Zakon propisuje da ovlaštene udruge mogu pružati primarnu pravnu pomoć i osobama koje nisu korisnici pravne pomoći po odredbama ovog Zakona i koja se ne financira sredstvima iz Državnog proračuna. Na taj se način uvažava dosadašnji rad udruga i omogućava se njihov daljnji rad na legalan način.

Nakon otvaranja ponuda i detaljnog uvida u priloženu dokumentaciju svake pojedine udruge, utvrđeno je da su sve pristigle prijave projekata zadovoljile formalne uvjete natječaja. Povjerenstvo za pravnu pomoć donijelo je zaključak o prijedlogu za prihvaćanje ponuda za dodjelu financijskih sredstava za 2010. godinu, te su

financijska sredstva dodijeljena Odlukom ministra pravosuđa od 17. ožujka 2010. godine. Kako slijedi:

NAZIV UDRUGE	BROJ OSTVARENIH BODOVA	DODIJELJENA SREDSTVA
Savez samostalnih sindikata Hrvatske	26 bodova	20.000,00 kn
Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek	23 bodova	15.000,00 kn
Informativno pravni centar	21 bodova	15.000,00 kn
Ženska udruga Izvor Tenja	23 bodova	15.000,00 kn
Srpski demokratski forum	30 bodova	20.000,00 kn
Sudačka mreža	26 bodova	20.000,00 kn
Projekt građanskih prava Sisak	23 bodova	15.000,00 kn
Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć Vukovar	23 bodova	15.000,00 kn
Udruga za pružanje besplatne pravne pomoći zakonitost prava	23 boda	15.000,00 kn
Odbor za ljudska prava Karlovac	23 bodova	15.000,00 kn
Udruga za pružanje pravne pomoći Romima i ostalim građanima Grada Bjelovara	23 boda	15.000,00 kn
Zajedničko vijeće općina Vukovar	23 bodova	15.000,00 kn
„Glas čovječnosti“, Udruga za potporu osoba s invalidnošću hendikepom Osječko-Baranjske županije	23 bodova	15.000,00 kn
Hrvatska udruga za mirenje	23 bodova	15.000,00 kn
Centar za participaciju žena u društvenom životu	23 bodova	15.000,00 kn
Dalmatinski odbor solidarnosti	23 bodova	15.000,00 kn
Centar za građanske inicijative Poreč	27 bodova	20.000,00 kn
Udruga za zaštitu i promicanje prava ljudi treće životne dobi	22 boda	15.000,00 kn

Hrvatski helsinški odbor	27 bodova	20.000,00 kn
Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	21 bod	15.000,00 kn
Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu	26 boda	20.000,00 kn

Nakon proteka roka za prigovor na rezultate natječaja sklopljeni su ugovori o financiranju projekata udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći i pravnih fakulteta za rad pravnih klinika iz sredstava za pružanje besplatne pravne pomoći za 2010. godinu sa 19 udruga i dvije pravne klinike. Na taj je način udrugama za projekte pružanja pravne pomoći iz Državnog proračuna u 2010. godini dodijeljeno sveukupno 345.000,00 kn.

Pravilnikom o kriterijima za vrednovanje projekata udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći i pravnih klinika te o načinu izvještavanja o izvršenju projekata (NN 13/09) propisano je da su pružatelji besplatne pravne pomoći dužni podnositi godišnja izvješća o utrošku sredstava odobrenih na temelju projekta Ministarstvu pravosuđa i to do 15. siječnja tekuće godine za prethodnu godinu.

Neurošena sredstva pružatelji su dužni uplatiti u Državni proračun, najkasnije 15 dana od podnošenja izvješća.

Do upućivanja ovoga izvješća u proceduru Vlade godišnje izvješće za 2010. godinu podnijele su dolje navedene udruge, te su podaci iz izvješća o broju predmeta po kojim je pružena pravna pomoć prikazani u tablici kako slijedi:⁶

NAZIV UDRUGE	BROJ ZAPRIMLJENIH UPUTNICA	UKUPNA VRIJEDNOST UPUTNICA U KUNAMA
Savez samostalnih sindikata Hrvatske		
Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek	1	150,00 kn
Informativno pravni centar	8	1.830,00 kn
Ženska udruga « Izvor »	33	4.985,00 kn
Srpski demokratski forum	43	6.575,00 kn
Sudačka mreža	24	3.436,00 kn

⁶ Udrugama koje ne podnesu izvješće za 2010. godinu, a prijave se na natječaj za financiranje projekata udruga u 2011. godini Ministarstvo neće biti u mogućnosti dodijeliti sredstva za financiranje projekata u 2011. godini.

Projekt građanskih prava Sisak	41	6.100,00 kn
Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć Vukovar		
Udruga za pružanje besplatne pravne pomoći « Zakonitost prava »	29	6.259,00 kn
Odbor za ljudska prava Karlovac	1	84,00 kn
Udruga za pružanje pravne pomoći Romima i ostalim građanima Grada Bjelovara, županije Bjelovarske-bilogorske i RH		
Zajedničko vijeće općina Vukovar	0	0 kn
Glas čovječnosti», Udruga za potporu osoba s invalidnošću i hendikepom Osječko- « baranjske županije	0	0 kn
Hrvatska udruga za mirenje		
Centar za participaciju žena u društvenom životu Rijeka	23	3.330,00 kn
Dalmatinski odbor solidarnosti	12	1.770,00 kn
Centar za građanske inicijative Poreč	4	780,00 kn
Udruga za zaštitu i promicanje prava ljudi treće životne dobi		
Hrvatski helsinški odbor		
Hrvatska udruga za mirenje		
Pravna klinika Pravnog fakulteta Zagreb	0	0 kn
Pravna klinika Pravnog fakulteta Split		
UKUPNO		

Temeljem uputnica priloženih izvješću utvrđen je iznos dodijeljenih sredstava utrošen za pružanje pravne pomoći od strane svake pojedine udruge, te je početkom veljače 2010. zatraženo da se neutrošeni iznosi vrate u Državni proračun.

U 2011. godini Javni poziv za podnošenje projekata udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći i pravnih fakulteta objavljen je 11. siječnja. Cjeloviti tekst Natječaja objavljen je na internet stranici Ministarstva, na koji je zaključno sa 31. siječnjem 2011. godine ukupno zaprimljeno 19 prijedloga projekata udruga i pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

7. *Financiranje.* Sredstva za troškove organizacije sustava besplatne pravne pomoći i troškove prema uputnicama osiguravaju se u Državnom proračunu. Osim na taj način mogu se osigurati i iz sredstava lokalne i područne (regionalne) samouprave, donacija i iz drugih izvora u skladu sa zakonom. Od ukupno osigurane pravne pomoći do 50% se dodjeljuje na temelju natječaja udrugama i visokim učilištima za rad pravnih klinika, a 50% se osigurava za druge oblike pravne pomoći.

Visine utvrđenih naknada za pruženu pravnu pomoć, sukladno članku 60. stavku 2. Zakona, propisane su odredbama Uredbe o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći, iste se temelje na iznosima utvrđenim u odvjetničkoj tarifi, a vrijednost boda svake godine utvrđuje se Uredbom Vlade. Uredbom kojom Vlada propisuje visinu nagrade za rad pružatelja pravne pomoći na temelju uputnice vodi se aktivna politika na način da se, osigurava dosljedna primjena Zakona u okviru financijskih mogućnosti države.

Nadalje, odobravanje pravne pomoći odnosi se na potpuno ili djelomično osiguravanje plaćanja troškova pravne pomoći ovisno o imovinskom stanju podnositelja zahtjeva. Naime, predviđena je mogućnost da korisnik pravne pomoći, zavisno od svojih materijalnih prilika, sudjeluje u troškovima postupka u određenom postotku. Predloženo rješenje omogućuje racionalno korištenje sredstava kao i jačanje odgovornosti pojedinca pri pokretanju i vođenju postupaka. Ujedno se omogućava ostvarivanje prava na pravnu pomoć većem broju korisnika uz ista raspoloživa sredstva.

Kad je korisnik pravne pomoći potpuno ili djelomično uspio u postupku te mu sud dosudi imovinu ili primitak, odnosno kad mu u upravnom postupku pripadne određena imovina ili primitak osim imovine i primitaka koji se prema odredbama ovoga Zakona izuzimaju kod utvrđivanja imovnoga stanja podnositelja zahtjeva, korisnik je dužan iznos plaćene pravne pomoći prema obračunatoj uputnici uplatiti u Državni proračun, ako taj iznos suprotna strana nije neposredno uplatila u Državni proračun. Na predloženi način Državni proračun ima mogućnosti povrata isplaćenih iznosa za pravnu pomoć u svim slučajevima u kojima stranke u postupku uspiju. Kad korisnik pravne pomoći izgubi spor za čije vođenje mu je odobrena pravna pomoć, nije dužan nadoknaditi plaćene troškove pravne pomoći.

Zakonom je u članku 39. otvorena mogućnost da ministar financija može intervenirati u postupak i način obračuna uputnica, budući da se isplate u konačnici vrše iz Državnog proračuna putem Državne riznice. Ovu mogućnost ministar financija

ne mora koristiti ako ocijeni da postojeći propisi o financijskom poslovanju na zadovoljavajući način uređuju isplate prema izdanim i obračunatim uputnicama.

Prema podacima iz sustava Državne riznice za 2010. godinu aktivnost A630048 Besplatna pravna pomoć planirana je u ukupnom iznosu od 6.835.000,00 kuna, te je provedenim izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2010. godinu i preraspodjelama Vlade Republike Hrvatske smanjena na iznos od 1.695.000,00 kuna.

Proračuni pojedinih ureda državne uprave u 2010. godini iznosili su kako slijedi⁷:

Bjelovarsko-bilogorska županija, 63.262,00 kn
Brodsko-posavska županija, 234.262,00 kn
Dubrovačko-neretvanska županija, 30.000,00 kn
Grad Zagreb, 452.190,00 kn
Istarska županija, 80.000,00 kn
Karlovačka županija, 133.262,00 kn ,
Koprivničko-križevačka županija, 54.000,00 kn,
Krapinsko-zagorska županija, 90.000,00 kn
Ličko-senjska županija, 64.000,00 kn
Međimurska županija, 124.000,00 kn
Osječko-baranjska županija, 450.000,00 kn
Požeško-slavonska županija , 40.000,00 kn
Primorsko-goranska županija , 140.000,00 kn
Sisačko-moslavačka županija , 222.262,00 kn
Splitsko-dalmatinska županija, 140.000,00 kn
Šibensko-kninska županija, 100.000,00 kn
Varaždinska županija, 220.000,00 kn
Virovitičko-podravska županija, 82.000,00 kn
Vukovarsko-srijemska županija, 390.000,00 kn
Zadarska županija, 131.000,00 kn
Zagrebačka županija, 152.262,00 kn

---

⁷ Neutrošena (nerezervirana) sredstva vraćaju se krajem proračunske godine u Državni proračun. Iznos sredstava koja se vraćaju predstavlja razliku proračuna pojedine županije i rezerviranih sredstava izdanih uputnica (predmetna tablica rezerviranih sredstava nalazi se u prilogu)

U 2011. godini je u Državnom proračunu za besplatnu pravnu pomoć predviđeno 4.000.000,00 kuna.

NADZOR NAD PROVEDBOM ZAKONA

Sukladno članku 61. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći nadzor nad provedbom Zakona obavlja ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa. U obavljanju upravnog nadzora posebno se nadzire postupanje ureda u odobravanju pravne pomoći.

U 2010. godini proveden je upravni nadzor u uredu državne uprave u Osječko-baranjskoj, Sisačko-moslavačkoj, te u uredu državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji ispostava Knin.

U prostorijama Ureda državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji, upravni nadzor obavljen je dana 14. listopada 2010. godine, tom prilikom nisu utvrđene nezakonitosti ili nepravilnosti u radu i postupanju, kao ni nedostaci u rješavanju upravnih stvari. Također, utvrđena je zadovoljavajuća stručna osposobljenost službenika/ca i odgovarajući odnos istih prema strankama.

Dana 30. studenog proveden je upravni nadzor u Uredu državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji. U provedbi nadzora, koji je bio više instruktivnog karaktera, izvršen je uvid u spise predmeta, te je promatran način postupanja službenika sa strankama. Nakon pregleda spisa predmeta utvrđeno je da nije došlo do nepravilnosti u radu i postupanju, da ne postoje nedostaci u rješavanju upravnih stvari, te da je pokazana izuzetna stručna osposobljenost službenika/ca, kao i odgovarajući odnos prema strankama.

U Uredu državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji ispostava Knin upravni nadzor proveden je dana 9. prosinca 2010. godine, tom prilikom također nisu utvrđeni nikakvi nedostaci i nepravilnosti.

Nadzor nad savjesnim i stručnim pružanjem pravne pomoći obavlja, po službenoj dužnosti, tijelo pred kojim se vodi postupak u kojemu stranka ostvaruje pravo na pravnu pomoć.

Nadzor nad radom udruga prilikom pružanja pravne pomoći korisnicima obavlja neposredno i ministarstvo pravosuđa. U protekloj godini izvršen je stručni

nadzor nad radom udruga Projekt građanskih prava Sisak i Srpski demokratski forum, područni uredi u Dvoru i Kninu. Prilikom nadzora utvrđena je zadovoljavajuća stručna osposobljenost pružatelja, te njihov korektan odnos prema strankama. Sukladno statistikama koju pružatelji pravne pomoći u udrugama vode iste su pravnu pomoć pružile u 3000, odnosno 1500 slučajeva. Međutim, spomenutim brojem nije iskazana realna situacija iz razloga što su njime obuhvaćene i stranke kojima prava pomoć nije pružena temeljem odredbi Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Naime, projekti pravne pomoći navedenih udruga financiraju se i iz ostalih izvora i to prvenstveno stranih donatora, te je stoga broj relevantnih slučajeva iskazan brojem zaprimljenih uputnica. Vrste postupaka u kojima su udruge u protekloj godini pružile pravnu pomoć u prvom redu su utvrđivanje prava iz mirovinskog osiguranja i postupci vezani uz primitak u hrvatsko državljanstvo.

Ukoliko pravnu pomoć nestručno i nesavjesno pruži odvjetnik Ministarstvo je temeljem Zakona obvezno o tome obavijestiti Hrvatsku odvjetničku komoru. U slučaju pružanja nestručne i nesavjesne pomoći od strane udruge o tome će se unijeti zabilješka u registar, dok će se u slučaju višekratnog ponavljanja donijeti rješenje o zabrani pružanja pravne pomoći i brisanju iz registra udruga koje pružaju pravnu pomoć. Navedeni slučajevi u praksi se još nisu pojavili.

AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PRAVOSUĐA

U sklopu Ministarstva pravosuđa osnovan je Odjel za besplatnu pravnu pomoć koji, pored vođenja drugostupanjskog žalbenog postupka, obavlja i poslove upravnog nadzora u odnosu na provedbu Zakona, te vodi Registar udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći.

U 2010. godini Odjel je u suradnji sa Ministarstvom uprave, a u svrhu stručnog osposobljavanja službenika zaposlenih u uredima državne uprave na poslovima besplatne pravne pomoći u dva navrata izvršio edukaciju službenika koji u prvom stupnju rješavaju po zahtjevima za besplatnu pravnu pomoć, te tako nastavio ciklus edukacija započetih u 2009. godini.

Dana 26. srpnja 2010. godine Ministarstvo pravosuđa, Predstavništvo UNHCR-a u Republici Hrvatskoj, Centar za ljudska prava i Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava organizirali su međunarodnu konferenciju pod nazivom „**Pristup pravosuđu: Godinu dana iskustva u primjeni Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći**“. Na konferenciji se okupilo sedamdesetak uzvanika koji su iznijeli različite perspektive i prijedloge za poboljšanje sustava pravne pomoći. Većina sudionika ocijenila je dosadašnju provedbu Zakona pozitivno, dok su jedino predstavnici ovlaštenih udruga bili iznimno kritični, ističući da je sustav korak unazad. Od iznijetih prijedloga za poboljšanje sustava pravne pomoći Ministarstvo pravosuđa je suglasno s prijedlozima provođenja ankete dosadašnjih korisnika pravne pomoći, daljnjim smanjivanjem razlike između normalne odvjetničke tarife i tarife sustava besplatne pravne pomoći, pojačanjem komunikacije između svih sudionika sustava pravne pomoći, te daljnjim provođenjem edukacije svih ključnih sudionika sustava.

Slijedom navedenih prijedloga Ministarstvo pravosuđa je krajem 2010. godine u suradnji sa Institutom „Ivo Pilar“ i UNHCR-om iniciralo provođenje ankete na reprezentativnom uzorku dosadašnjih korisnika pravne pomoći, kako bi se stekao uvid u njihova neposredna iskustva, a sve u cilju daljnjeg unapređenja sustava i njegove potpune prilagodbe građanima. Nadalje, Uredbom Vlade Republike Hrvatske o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći za 2010. godinu (NN 14/10), povećana je vrijednost boda sa 2 na 3 kune. Također je u svibnju 2010. godine, sukladno zaključku 151. sjednice GSV-a, Ministarstvo pravosuđa izradilo analizu visine vrijednosti boda i učinka povećanja vrijednosti boda (s dosadašnjih 3 kune na 4 kune, odnosno na 5 kuna) na proračunska sredstva osigurana za sustav besplatne pravne pomoći u 2010. godini. Temeljem provedene analize utvrđeno je da će predviđena proračunska sredstva, i uz povećanje vrijednosti boda na 5 kuna, biti dostatna za provedbu sustava besplatne pravne pomoći. Slijedom navedenog Vlada Republike Hrvatske je Uredbom o izmjeni Uredbe o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći za 2010. godinu (NN 129/10) povećala iznos vrijednosti boda za obračunavanje naknade za primarnu i sekundarnu pravnu pomoć sa dotadašnjih 3 na 5 kuna. Uredba je stupila na snagu 19. studenog 2010. godine.

Ostali prijedlozi izneseni od strane predstavnika ovlaštenih udruga i pravnih klinika, a koji za sada nisu prihvatljivi, jer zahtijevaju veće izmjene Zakona i

dosadašnje prakse su prelazak na projektno financiranje udruga te izdavanje uputnica samo za sekundarnu pravnu pomoć, zatim promjena načina definiranja egzistencijalnog pitanja na način da se pravna pomoć generalno odobrava u svim slučajevima uz taksativno navođenje isključenih postupaka, podjednako financiranje primarne i sekundarne pravne pomoći, pretvaranje ureda državne uprave u županijama u urede za pravnu pomoć gdje bi se pružala primarna pravna pomoć.

Krajem 2010. godine Ministarstvo pravosuđa u suradnji sa Hrvatskom odvjetničkom komorom iniciralo je izradu lista odvjetnika u pojedinim županijama, a koje će se prilagati uz uputnicu i na taj način omogućiti korisnicima lakše pronalaženje pružatelja pravne pomoći. U svezi s navedenim potrebno je istaknuti da je prijavljivanje i odjavljivanje odvjetnika sa liste dobrovoljno te da unatoč listama korisnici i dalje imaju pravo na slobodan izbor odvjetnika, tj. radi korištenja besplatne pravne pomoći mogu se obratiti i odvjetniku koji se ne nalazi na listi.⁸

OCJENA STANJA

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne Novine 62/08) stupio je na snagu 8. lipnja 2008. godine, te se u odnosu na građane počeo primjenjivati 1. veljače 2009. Obzirom da je od početka primjene Zakona proteklo dvije godine u ovom trenutku moguće je dati neke preliminarne zaključke o implementaciji sustava kao i osvrnuti se na buduće izazove i zadaće usmjerene daljnjem unapređenju istog.

Glavni problem sustava na kojega su pružatelji besplatne pravne pomoći ukazivali bio je niska vrijednost boda na osnovi kojega se obračunavala vrijednost naknade za pružanje pravne pomoći. Uredbom o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći, a koja je stupila na snagu 19. studenog 2010. godine vrijednost boda podignuta je na spomenutih Unatoč tome, stav je Ministarstva da bi istu trebalo povećati do vrijednosti od 7 kuna.

Također, radi daljnjeg unapređenja sustava Ministarstvo u suradnji s uredima državne uprave nastavlja ulaganja u edukaciju svih čimbenika uključenih u ovaj

---

⁸ Tijekom siječnja 2010. godine izrađene su i dostavljene liste za 4 županije (Splitsko-dalmatinska, Osječko-baranjska, Brodsko-posavska i Koprivničko-križevačka) i Grad Zagreb

proces, posebice državnih službenika zaposlenih na poslovima odobravanja zahtjeva građana za korištenje besplatne pravne pomoći odvjetnika, ovlaštenih udruga civilnog društva, ali i predstavnika sudbene vlasti.

Unatoč tome procjena je Ministarstva da je za pravovaljanu ocjenu sustava, kao i utvrđivanje dali je isti ispunio željenu svrhu potrebno da protekne najmanje 5 godina. Naime, za to će se vrijeme uskladiti praksa svih sudionika sustava, a šira javnost će steći potpuniju sliku samoga sustava i mogućnosti koje isti pruža korisnicima.

Prilikom usporedbe statističkih podataka iz 2009. i 2010. godine utvrđeno je povećanje broja podnesenih i odobrenih zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, kao i smanjivanje odbijenih.

Kao glavni cilj i dalje ostaje približavanje sustava najpotrebitijim građanima, radi kojih je i sam sustav stvoren.

IZVJEŠĆE O OSTVARIVANJU PRAVA NA PRAVNU POMOĆ I UTROŠKU SREDSTAVA U 2010. GODINI

- SAŽETAK SADRŽAJA -

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći stupio je na snagu 8. lipnja 2008. godine. U odnosu na građane počeo se primjenjivati 1. veljače 2009. godine. Odredbom članka 68. Zakona propisano je da će Ministarstvo pravosuđa svake godine podnijeti Vladi Republike Hrvatske izvješće o ostvarivanju prava na pravnu pomoć i utrošenim sredstvima za prethodnu godinu.

U prvom poglavlju „Besplatna pravna pomoć“, daje se cjeloviti prikaz sustava besplatne pravne pomoći u Hrvatskoj, kroz zakonodavni i institucionalni okvir. Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći i podzakonskim propisima uspostavljen je sustav u kojem se omogućava građanima slabijeg imovnog stanja angažiranje odvjetnika i dobivanje pravne pomoći za pojedine pravne radnje i ravnopravan pristup sudskim i upravnim postupcima. Institucionalni okvir organiziran je na način da građani podnose zahtjev za besplatnu pravnu pomoć uredima državne uprave u županiji, prema mjestu prebivališta, a koji onda u prvom stupnju rješavaju po istima. U drugom stupnju, po žalbama na navedena rješenja odlučuje Ministarstvo pravosuđa, u okviru kojega je osnovan Odjel za besplatnu pravnu pomoć. Također, sukladno Zakonu kao savjetodavno tijelo Ministarstva osnovano je Povjerenstvo za pravnu pomoć.

U drugom, središnjem dijelu, ovoga izvješća izneseni su statistički podaci za 2010. godinu, koji se temelje na podacima iz aplikacije za besplatnu pravnu pomoć, te izvješćima ureda državne uprave u županijama i godišnjim izvješćima udruga. Tako su izneseni podaci o broju zaprimljenih zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć na cijelom teritoriju Republike Hrvatske i u svakoj pojedinoj županiji, zatim o broju odbijenih, odbačenih, obustavljenih i zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć koji su u postupku odobravanja. Također, izneseni su podaci za vrste pravne pomoći i vrste postupaka u kojima se pravna pomoć u protekloj godini odobravalala. U svezi s istima istaknuti su načini tumačenja ključnih zakonskih odredbi, članaka 2. u svezi sa člankom 8., te članka 5. stavaka 1. i 2. Nadalje, u dijelu koji se odnosi na korisnike

pravne pomoći izneseni su statistički podaci za korisnike prema državljanstvu i prema prebivalištu s obzirom na županiju. U pogledu pružatelja pravne pomoći izneseni su podaci o udjelu slučajeva pružene pravne pomoći od strane odvjetnika i od strane udruga u svakoj pojedinoj županiji. U svezi s udrugama opisan je način registracije udruga i način financiranja prilikom pružanja primarne pravne pomoći građanima, te su izneseni podaci o broju slučajeva pružene pravne pomoći od svake pojedine udruge u protekloj godini i iznosu koji je za to utrošen.

U financijskom dijelu izvješća prikazana je struktura troškova besplatne pravne pomoći, te je opisan način na koji se financiraju pružatelji pravne pomoći. U statističkom dijelu izneseni su podaci o sredstvima koji su u Državnom proračunu za 2010. godinu bili namijenjeni za financiranje sustava besplatne pravne pomoći, te iznosi proračuna svakog pojedinog ureda državne uprave u županijama.

Sukladno članku 61. Zakona nadzor nad provedbom istog obavlja Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, u skladu sa navedenom odredbom u trećem dijelu „Nadzor nad provedbom Zakona“ opisani su slučajevi nadzora provedeni koji su u 2010. godini provedeni nad radom ureda državne uprave u županijama.

U petom dijelu „Aktivnosti Ministarstva pravosuđa“ pobliže je prikazan rad Odjela za besplatnu pravnu pomoć, koji pored već spomenutih drugostupanjskih poslova u postupku odobravanja besplatne pravne pomoći sukladno Zakonu obavlja i poslove upravnog nadzora, te vodi Registar ovlaštenih udruga. Pored navedenog u svrhu stručnog osposobljavanja organizira edukacije za službenike zaposlene na poslovima odobravanja besplatne pravne pomoći, te provodi kampanju informiranja javnosti o sustavu putem sredstava javnog priopćavanja. U svezi s tim u srpnju 2010. organizirana je međunarodna konferencija sa ciljem analize sustava besplatne pravne pomoći i iznošenje prijedloga za unapređenjem istog.

Kao zaključak iznesena je ocjena stanja i projekcija za budućnost, pri čemu je naglasak stavljen na probleme i nedostatke sustava i potrebu za rješavanjem istih kako bi se iznašla rješenja u svrhu poboljšanja efikasnosti i ostvarivanja cilja i svrhe samoga sustava.